

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА

ФІЗИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Затверджено:

Наказ ректора університету
від 21.02.2011р. № 0108-1/031

Інструкція з охорони праці № 94
з безпеки життєдіяльності (БЖД)
для учасників навчально-виховного процесу
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна.

**1. Загальні відомості та правила
поведінки на території університету**

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна – один із найстаріших ВНЗ України, був заснований 29 січня 1805 року з ініціативи видатного громадського діяча, просвітителя та вченого Василя Назаровича Каразіна. Підготовка спеціалістів в університеті здійснюється за 55 спеціальностями. За 200 років існування університету його закінчили більш ніж 100 тисяч осіб. Біля 50 випускників стали академіками чи членами-кореспондентами. Серед викладачів університету були Лауреати Нобелівської премії І. Мечніков, Л. Ландау, С. Кузнец, видатні науковці О. Ляпунов, М. Остроградський, Д. Рожанський, М. Барабашов, М. Бекетов, Д. Багалей, А. Потебня, Н. Тринклер, Л. Гіршман, А. і В. Данилевські та інші.

Сьогодні в складі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна існує 20 факультетів, більш ніж 100 кафедр, 5 науково-дослідних інститутів, Центральна наукова бібліотека, Ботанічний сад, Музей природи, проблемні науково-дослідні лабораторії. Для заняття спортом та активного відпочинку є всі умови: спорткомплекс «Каразінський», «Унікорт», «Уніфехт», «Уніфут», спортивно-оздоровчий комплекс «Фігуровка», санаторій-профілакторій «Буревісник», культурний центр.

В університеті навчаються понад 12 тисяч студентів, аспірантів і докторантів,

зокрема 1000 студентів-іноземців. В лабораторіях, спортзалах та навчальних кабінетах університету існують деякі джерела небезпеки:

- електроустаткування;
- хімічні речовини 1-4 класу небезпеки;
- іонізуюче та інші види випромінювання;
- частини машин та механізмів, які рухаються та обертаються;
- посудини, що працюють під тиском;
- спортивні прилади і обладнання тощо.

При деяких обставинах вони можуть привести до пошкодження здоров'я. Для запобігання пошкодження здоров'я в університеті необхідно дотримуватись наступних правил:

- на вході в центральний корпус університету не розкручувати двері, що обертаються;
- заходити тільки в призупинені двері, тримаючись за поручні;
- при великому скупченні людей, для проходу інвалідів та дітей просити начальника – караулу відкривати додаткові двері;
- входити та виходити в різні двері;
- пересуватися між будівлями університету за правилами дорожнього руху;
- в університеті не з'являтися в стані алкогольного та наркотичного сп'яніння. В приміщеннях університету не палити, не вживати алкогольні напої;
- вживання їжі здійснювати в спеціально відведених для цього приміщеннях;
- при пересуванні по сходах забороняється з'їжджати по перилах;
- виконувати вимоги знаків і надписів попередження та сигналів безпеки при знаходженні на території університету.

В приміщеннях університету забороняється:

- вішати верхній одяг на обладнання, відчиняти вікна, сидати та становитися на підвіконня;
- пересуватися мокрою та слизькою підлогою;
- користуватися електроопалювальними приладами;
- нюхати та коштувати незнайомі рідини і газ, при запаху газу не вмикати електроустаткування, брати в руки речі (пакети, сумки тощо) невідомого походження;
- приносити в приміщення університету піротехнічні вироби, хімічні речовини та ртутні прилади;
- використовувати балончики з слезоточивим газом;
- оставляти без догляду, навіть на короткий час, включені газо та електроприлади;
- входити в приміщення, які визначені знаком радіаційної небезпеки;

- в навчальних та наукових лабораторіях виконувати тільки ту роботу, яка доручена;
- в приміщеннях університету підтримувати порядок та гігієну;
- про всі порушення правил поведінки в університеті негайно доповідати викладачу або адміністрації;
- не гойдатися на стільцях, перш ніж сісти перевірити справність стільця або інших предметів.

2. Вимоги пожежної та електробезпеки

2.1. При виникненні пожежі на території університету необхідно дотримуватися таких правил:

- негайно повідомити в службу пожежної охорони університету за номером 54-11, а за його межами за телефоном 01, та повідомити адміністрацію;
- негайно зачинити двері та вікна приміщення, в якому сталася пожежа для запобігання поширення вогню і доступу повітря в приміщення;
- до початку гасіння знеструмити електроустаткування;
- до прибуття пожежної охорони приступити до гасіння вогнища, різними засобами пожежегасіння. Електроустаткування та хімічні рідини не гасити водою. У разі невдалого гасіння негайно залишити приміщення й очікувати на допомогу;
- евакуювати людей з суміжних приміщень;
- покинути будівлю, де сталася пожежа, необхідно по не задимленим сходах і коридорах. Забороняється користуватись ліфтами;
- якщо спалахнув одяг, волосся, не бігти, закрити палаючий одяг або волосся щільною тканиною, ковдрою тощо, або залити водою;

2.2. Для запобігання пожежі та враження електрострумом при експлуатації електропобутових приладів та електромереж слід дотримуватись правил електробезпеки:

- не торкатися мокрими руками до електроустаткування та не витирати його мокрими ганчірками;
- не торкатися одночасно діючого електроустаткування та металевих конструкцій, що заземлені (труби водопроводу, опалювання і тощо);
- не можна користуватися несправними вимикачами, розетками, електричними приладами з пошкодженими проводами й пошкодженою ізоляцією;
- не можна з'єднувати проводи скручуванням, зав'язувати їх у вузли;

- не можна допускати зіткнення електричних проводів із телефонними та радіотрансляційними проводами, радіо й телеантенами, гілками дерев і покрівлями будівель.

Категорично забороняється:

- висмикувати вилку з розетки за шнур;
- обмотувати шнур навколо прасок, фенів і подібних приладів;
- накривати та залишати без нагляду ввімкнені освітлюючі електроприлади;
- користуватися саморобними електроприладами;
- використовувати електроприлади у ванні з водою.

У разі пошкодження ізоляції, несправності електроприладу, наявності обірваних електродротів звертатися до фахівця.

3 Правила поведінки на вулиці

- на вулиці пересуватися тротуарами;
- обходити металеві кришки люків;
- триматися подалі від будинків – ближче до середини тротуару з метою запобігання травмування речами, що можуть викидатися з вікон та талими бурульками;
- в ожеледицю одягайте зручне, неслизьке взуття, при пересуванні не тримайте руки в кишенях. Ступаючи обмерзлими сходами, тримайтеся за поручні;
- переходити вулицю тільки на зелений сигнал світлофора, а на переході, якщо нема світлофора подивитися ліворуч, якщо транспорту нема – треба рухатись вперед до півдороги, зупинитись, подивитись праворуч, переконатися в тому, що відсутній транспортний засіб, продовжити рух до тротуару;
- користуватися підземним переходом, якщо він є;
- не ходити поряд із проїжджою частиною;
- пішоходи, які не встигли закінчити перехід, повинні перебувати на островцях безпеки або на лінії, що розділяє транспортні потоки протилежних напрямків, і можуть продовжувати перехід тільки коли переконаються в безпеці подальшого руху.

4. Правила поведінки при пересуванні на транспорті

4.1. Щоб знизити ризик травмування залізничним транспортом, дотримуйтесь таких правил:

- не відчиняти зовнішні двері;
- не стояти на підніжжі;

- не виглядати з вікон, особливо в сторону колії зустрічного руху;
- не перевозити вибухових та легкозаймистих речовин;
- не зривати без необхідності стоп-кран;
- не залишати на столі у вагоні скляний посуд, гострі предмети – вони можуть нанести вам поранення при різкому екстремому гальмуванні;
- ні за яких обставин не залишати своє місце до повної зупинки потяга;
- рухаючись вздовж полотна залізної колії, не підходьте ближче 5 м до неї;
- переходьте залізничну колію тільки в установлених місцях;
- перед переходом через залізничні колії по спеціальному настилу спочатку треба упевнитися відсутності потяга, який рухається; при наближенні потяга його треба пропустити та, упевнившись у відсутності потяга на сусідніх коліях, продовжувати свій рух;
- при переході через колії не підлазьте під вагони та не перелазьте через автозчеплення;
- при очікуванні потяга не влаштовувати на платформі рухові ігри, не бігайте по перону уздовж потяга, який рухається, робіть посадку та висадку з вагона при його зупинці.

4.2. Правила безпеки в громадському транспорті:

- не притуляйтеся до дверей, по можливості;
- уникайте поїздки на сходах;
- не засинайте під час руху;
- держитесь за поручні оскільки можливо одержати травму при різкому гальмуванні або маневрі.

5. Безпека на відпочинку

5.1. Правила безпечної поведінки на воді. Нещасні випадки найчастіше трапляються при порушенні заходів безпеки на воді. При купанні треба дотримуватися найпростіших правил, ось найважливіші з них:

- купайтесь краще вранці або ввечері, коли сонце гріє, але немає небезпеки перегрівання. Температура води повинна бути не нижче +17-19 °С, у більш холодній перебувати небезпечно;
- плавайте у воді не більше 20 хвилин, причому цей час повинен збільшуватися поступово, починаючи з 3-5 хвилин;
- не входьте, не пірняйте у воду після тривалого перебування на сонці;
- не входьте у воду в стані алкогольного сп'яніння;

- купатися належить тільки на обладнаних пляжах. У воду заходьте обережно. Ніколи не пірнайте в незнайомих місцях, спеціально не обладнаних;
- не запливайте за буї;
- якщо вас захопило течією, не намагайтеся з нею боротися. Треба пливати вниз за течією, поступово, під невеличким кутом, наближаючись до берега;
- не розгублюйтеся, навіть якщо ви потрапили у вир. Необхідно набрати побільше повітря в легені, зануритися у воду і, зробивши сильний ривок убік, спливати;
- у водоймах із великою кількістю водоростей намагайтеся плисти поблизу самої поверхні води;
- **забороняється** плавати на надувних матрацах, автомобільних камерах і надувних іграшках;
- не допускайте пустощів на воді : не слід, зокрема, підпливати під тих, хто купається, хапати їх за ноги, «топити», подавати помилкові сигнали про допомогу та ін.
- купання не повинне проходити на самоті;
- не наближайтесь до суден, човнів і катерів, які пропливають поблизу вас;
- у разі виявлення потоплюючого негайно потрібно викликати рятувальників;
- взимку на водоймі не ступайте на кригу.

Порушення цих правил є головною причиною загибелі людей на воді.

5.2 Правила безпечної поведінки при мандрівці до лісу:

- перед мандрівкою до лісу треба повідомити близьких;
- у ліс треба ходити групою;
- для мандрівки підберіть зручний одяг та взуття, візьміть з собою питну воду, засоби мобільного зв'язку;
- не потрібно углиблятися у глибину лісу, при пересуванні по лісу треба ставити мітки;
- ніколи не залишайте вогнище без догляду;
- не ховайтеся під високими деревами та не залишайтеся на відкритій галявині під час зливи з блискавкою, бо блискавка вдаряє у найвище місце;
- ніколи не пийте воду з річок та озер, не вживайте лісові ягоди та гриби, запобігайте отруєння.

5.3 Безпека при спортивних іграх:

- під час проведення ігор треба користуватися спеціальним спортивним одягом та спортивним взуттям, яке відповідає окремим

видам спорту. Проводити ігри без спортивного одягу і спортивного взуття не дозволяється;

- поступово давати навантаження на м'язи з метою запобігання травматизму;
- під час ігор треба виконувати вказівки тренера або судді, дотримуватись встановлених правил;
- на спортивних спорудах слід мати аптечку(на відкритих спортивних майданчиках - переносну аптечку) з набором медикаментів, перев'язувальних засобів.

Жваві ігри треба проводити на спортивних майданчиках, які повинні відповідати таким вимогам:

- майданчики не повинні бути огорожені канавами, дерев'яними або цегляними бровками;
- не менше ніж на 2 м від майданчика не повинно бути дерев, стовпів, парканів та інших предметів, що можуть спричинити травму;
- поверхня має бути рівна і не слизька.

Вимоги до спортивного інвентарю і обладнання:

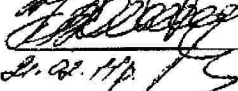
- усі спортивні прилади й обладнання, які використовуються під час проведення ігор, повинні бути справними і надійно закріпленими;
- не дозволяється залишати без нагляду спортивний інвентар.

У разі травмування, перегрівів, обмороження, укусів тварин та комах та інші, першу медичну допомогу надавати згідно інструкції № 23 з надання першої (до лікарської) допомоги потерпілим при нещасних випадках та негайно викликати медичну допомогу.

Декан
фізичного факультету

ПОГОДЖЕНО:

Начальник (спеціаліст) відділу охорони праці
Юрисконсульт І категорії

 І. В. Давидова
 В. О. Куткова
2. 02. 11. 13